

KÖNYVISMERET HÁZIDOLGOZAT

A Magyar Elektronikus Könyvtárról

Készítette: Lukácsné Nyíri Erika

Konzulens: Buda Attila

PPKE Kiadói szerkesztő I. évfolyam

Budapest, 2009. június 3.

A Magyar Elektronikus Könyvtárról

A 90-es évek elején, az X.25, majd az Internet hazai megjelenésével új lehetőségek és új feladatok jelentek meg a könyvtárosok számára. A számítógépes hálózatok egyrészt megkönnyítették a már egyébként is együttműködő, könyvtári hálózatba szerveződő intézmények közötti kommunikációt, az egymás katalógusaihoz és más online adatbázisokhoz való hozzáférést. Ugyanakkor a lassan, majd egyre gyorsabb ütemben növekvő elektronikus publikálás és a mind nehezebb eligazodás a sokféle hálózati információforrás között egy újfajta szakembert kívánt: az elektronikus könyvtárost. Néhány magyar könyvtárban (BKE, JATE, ME), ahol időben megéreztek a "változás szelét", már az X.25 hálózat szolgáltatásaival (ELLA, PETRA, ELF) elkezdődött a kísérletezés, hogy hogyan lehetne ezeket az eszközöket a fenti feladatokhoz felhasználni. Az igazi kezdőlöket azonban az **IIF 1993-as Gopher**-pályázata adta, melynek köszönhetően - egymással összeköthető - rendszereken elkezdtek megjelenni az alapvetően szöveges elektronikus dokumentumok. Ekkor született meg a Magyar Elektronikus Könyvtár ötlete, melynek megvitatása a KATALIST levelezőcsoportban és a 1994 tavaszán tartott Networkshop konferencián zajlott. A nyár folyamán a *MEK-L@tulibb.kkt.bme.hu* (később a *MEK-L@huearn.sztaki.hu*) levelező listán folyt az Ajánlás előkészítésének munkája, az ötletgyűjtés, ill. a többékevésbé hasonló külföldi kezdeményezések megismerése, s ezzel párhuzamosan létrejött két teszt gyűjtemény a Miskolci Egyetem és a BKE gopherin. Az elsődleges cél a magyar szépirodalom és szakirodalom szervezett gyűjtése, katalogizálása és szolgáltatása volt. A MEK kezdetől fogva nem pusztán szövegarchívumnak, hanem egy valódi könyvtárnak készült, ahol a gyűjteménybe kerülő, válogatott dokumentumok mellett az Interneten való eligazodáshoz is segítséget kap a rendszer használója: tematikus linkgyűjtemények és egy e-mail alapú tájékoztató szolgálat révén.

A MEK - újdonsága miatt- lényegében magánkezdeményezés maradt és két egyetemi gopheren (BKE, ME) kezdődtek meg vele a kísérletek: **Drótos László**, a Miskolci Egyetem Könyvtárában és **Moldován István**, a BKE Központi Könyvtárában dolgozott a részleteken. Néhány hónappal később azonban sikerült elnyernie az **NIIF** (Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program) támogatását és annak egyik alprojektjévé vált. A központi gopher-szolgáltatás 1995 nyarán indult a *gopher.mek.iif.hu* címen, 1996-ban pedig egy Web-felület is készült hozzá a *www.mek.iif.hu* címen. Az NIIF évekig az egyetlen intézményi háttér volt a MEK mögött, később sikerült még néhány más támogatót is a projekt mögé állítani: először a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Elektronikus Könyvtár Szekcióját, majd az Országos Széchényi Könyvtárat, ahol 1999 szeptemberétől egy önálló MEK Osztály működik.

Az Országos Széchényi Könyvtár szervezeti felépítésében a MEK helye:

Főigazgató

Általános főigazgató-helyettes

FŐIGAZGATÓSÁG

- Főigazgatói Titkárság
- Közönségkapcsolati Osztály
- Belső ellenőrzés

TUDOMÁNYOS IGAZGATÓSÁG

Tudományos Igazgató

- XV-XVIII. századi Könyvtörténeti Osztály
- XIX-XX. századi Könyvtörténeti Osztály
- Sajtótörténeti Osztály
- MTA-OSZK Res libraria Hungariae Kutatócsoport
- Reguly Antal Műemlékkönyvtár (Zirc)

KÜLÖNGYŰJTEMÉNYI IGAZGATÓSÁG

Különgyűjteményi Igazgató

- Történeti Interjúk Tára
- Kézirattár
- Plakát- és Kisnyomtatványtár
- Régi Nyomtatványok Tára
- Színháztörténeti Tár
- Térképtár
- Zeneműtár
- Fénykép- és Fotóművészeti Tár
- Restauráló és Kötészeti Osztály

GYŰJTEMÉNYFEJLESZTÉSI ÉS FELDOLGOZÁSI IGAZGATÓSÁG

Gyűjteményfejlesztési és Feldolgozási Igazgató

- Kötelespéldány Szolgálat, Magyar ISBN és ISMN Iroda, Magyar ISSN Nemzeti Központ
- Gyarapítási Osztály
- Könyvfeldolgozó Osztály
- Periodikafeldolgozó Osztály
- Humántudományi Bibliográfiai Osztály
- **Magyar Elektronikus Könyvtár**

TÁJÉKOZTATÁSI IGAZGATÓSÁG

Tájékoztatási Igazgató

- Dokumentumforgalmazási- és Reprográfiai Szolgálat
- Mikrofilm és Digitalizáló Osztály
- Raktári Osztály
- Tájékoztató Osztály

INFORMATIKAI IGAZGATÓSÁG

Informatikai Igazgató

- Informatikai Osztály
- Magyar Országos Közös Katalógus

KÖNYVTÁRI INTÉZET

Igazgató

- Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztály
- Gyűjteményszervezési Osztály
- Oktatási Osztály
- Könyvtörténeti és Könyvtártudományi Szakkönyvtár
- Titkárság

GAZDASÁGI IGAZGATÓSÁG

Gazdasági Igazgató

- Pénzügyi és Számviteli Osztály
- Bérigazgatási és Munkaügyi Osztály
- Működés-fenntartási Osztály

2000. november 8-án pedig megalakult az önálló **Magyar Elektronikus Könyvtárért Közhasznú Egyesület**. Az elmúlt néhány évben a MEK az egyik legfontosabb magyar oktatási és kulturális információforrássá vált az Interneten (ittthon és külföldön egyaránt), és folyamatosan növekvő számú olvasótábora már otthonosan tér vissza újra és újra a "virtuális olvasótermébe". A gyűjtemény másolatait tartalmazó **tükör-szervereket** üzemeltetnek Erdélyben, Szlovákiában és a Vajdaságban a határokon túli magyarság jobb kiszolgálása érdekében, és együttműködnek ottani szervezetekkel helyi digitális gyűjtemények kialakításában. A MEK jó kapcsolatokat ápol több könyvtárral és tudományos intézettel, internetes portállal, hagyományos és elektronikus könyvkiadókkal, valamint számos lelkes magánemberrel, akik önkéntes munkájukkal járulnak hozzá a könyvtár gyarapodásához. A folyamatosan változó, alakuló, bizonytalan környezetben az **Országos Széchényi Könyvtár** háttérével sikerült az új szerzői jogi törvénynek is megfeleltetni a MEK Internetes szolgáltatását. Ezt az ARTISJUS-szal megkötött közös jogkezelésre alapozott átalánydíjas felhasználói szerződés biztosítja. A MEK saját gyűjteménye máig a legnagyobb magyar ilyen archívum az Interneten. Ezen kívül több ezer tematikusan rendezett linket is tartalmaz a "virtuális könyvtárában", 1999-2001 között a MEK keretében működött a MIT-HOL majd LIBINFO (Magyar Könyvtárak Internetes Tájékoztató Szolgáltatása) néven népszerűvé vált internetes tájékoztató szolgálat is, mely később könyvtárak közötti konzorciummá alakult. A hosszú ideje stabil, megbízható szolgáltatás, a MEK körül kialakult "mozgalom", a sajtóban megjelent számtalan dicsérő cikk az egyik legismertebb helyé tette a Magyar Elektronikus Könyvtárat az Internetet használó magyarok körében, itthon és külföldön egyaránt. A felhasználói statisztikák folyamatos növekedést mutatnak. Az online információforrások iránt rohamosan növekvő igények és a gyűjtemény gyors bővülése miatt 2000-ben egy új könyvtár építésébe kezdtek: a **MEK 2.0** verzióját a *mek.oszk.hu* szerveren hozták létre. A fejlesztés során mind a dokumentumok, mind pedig a kezelőfelület oldalai teljesen megújultak, korszerűbb formát kaptak. A legfontosabb újítások a műveket kísérő metaadatok terén történtek: a MEK-be feltöltött minden dokumentumról részletes könyvtári leírást készítenek, és ezek a bibliográfiai adatok az Interneten elterjedt Dublin Core és a könyvtári világban használatos MARC szabványok szerint is rendelkezésre állnak, így az online forrásokat indexelő keresőgépek és az integrált könyvtári rendszerek számára egyaránt átvehető az elektronikus dokumentumok metaadatai. A hozzáférést és a keresést további technikai megoldások is segítik: saját fejlesztésű, PHP-alapú katalógus; XML adatcsere, stabil URN azonosítók, Z39.50 és OAI protokoll szerinti lekérdezési lehetőség. 2001-ben ezzel párhuzamosan egy **Elektronikus Periodika Archívum** építése is elkezdődött. Mindezeknek köszönhetően a MEK az elsők között tudott csatlakozni a **Nemzeti Digitális Adattárhoz** 2004-ben. A MEK 2.0 fejlesztése során szerzett tapasztalatokat és az ott alkalmazott technológiákat egy ingyenesen terjesztett, integrált e-könyvtári rendszerben tették közzé, eleMEK néven (*elemek.oszk.hu*), szintén abban az évben.

A Magyar Elektronikus Könyvtár tudományos, oktatási és kulturális célokra alkalmas digitális dokumentumokat gyűjt, archivál és szolgáltat ingyenesen az Interneten. A projekt kezdeti időszakában a gyarapodás nagy részét a már eleve számítógépes formátumban levő vagy a viszonylag könnyen digitalizálható művek jelentették. A dokumentumok a legkülönbözőbb forrásokból származtak és származnak ma is: internetes szerverekről, önkéntes digitalizálóktól, továbbá kiadóktól és gyakran közvetlenül szerzőktől, aki a saját műveiket ajánlják fel. Az OSZK anyagi támogatásának köszönhetően azonban arra is lehetőség nyílt, hogy nagyméretű és jó minőségű digitális kézikönyvek is bekerüljenek a gyűjteménybe. 2004-ben a MEK Osztály koordinálásával elindult az eddigi legnagyobb hazai könyvdigitalizálási projekt: a **Digitális Hungarológiai Alapkönyvtár**, melynek célja több száz fontos alapmű számítógépes formába való konvertálása és megjelentetése. A MEK-ben szinte minden szakterületről található már digitális dokumentum, és nagyon változatos a műfajok köre is: regények, versek, szakkönyvek és tanulmányok, lexikonok, szótárak, sőt kisebb mennyiségben kották, térképek és festmények is. 2008 júniusában mintegy 6.000 darab katalogizált tételből állt a gyűjtemény; ezek

össességében több tízezer egyedi művet tartalmaznak. A szövegek túlnyomó része magyarul van, de előfordulnak idegen nyelvű művek is, elsősorban a magyar tudomány és kultúra alkotásainak fordításai. Az elmúlt évek alatt a MEK a magyar Internet egyik legismertebb szolgáltatójává és legnagyobb szöveg-archívumává lett. Valóságos „mozgalom” alakult ki körülötte, hiszen bárki a legkisebb mértékben és a legegyszerűbb eszközökkel is részt vehet a könyvtár fejlesztésében és az állomány gyarapításában: Felajánlhat saját műveket vagy mások számítógépre vitt írásait, feltéve, hogy ezzel nem sérti azok copyright jogait. Átvételre, archiválásra javasolhat más szervereken levő anyagokat, segíthet a dokumentumok különböző formátumra való átalakításában, vagy egyszerűen csak a MEK népszerűsítésében. Munkával vagy pénzzel egyaránt támogathatja az ország első számú virtuális könyvtárának építését. Ezen könyvtár érdekessége, hogy a sokat emlegetett távmunkán alapulva lényegében egy virtuális közösség alkotása a mai napig. Magyarország számos városában, de külföldön, Amerikában is akadnak segítők, akik szövegeket visznek be, fordítanak, vagy éppen programozási munkával segítik a munkát, amelyért lényegében semmiféle anyagi ellenszolgáltatást nem kapnak. A MEK hihetetlen emberi erőforrásokat tudott mozgósítani, bebizonyítva az Internet erejét a közös munkák szervezésében.

A MEK alapidokumentuma, az "Ajánlás a Magyar Elektronikus Könyvtárhoz" az alábbi módon rögzíti az elektronikus könyvtárba kerülő dokumentumok körét:

„Olyan magyar nyelvű, illetve idegen nyelvű, de magyar vagy közép-európai vonatkozású, alapvetően szöveges anyagok, melyek számítógépes formában való szabad terjesztése vagy szolgáltatása nem tiltott. A MEK gyűjtőkörébe elsősorban tudományos, szakmai, oktatási, irodalmi vagy referenz jellegű dokumentumok tartoznak, beleértve eredetileg nyomtatásban megjelent szövegek számítógépes változatait is.”

A könyvtárban gyűjtött dokumentumok a következő főbb csoportokba sorolhatók:

1. klasszikus szépirodalom

Ennek részeként gyűjtendő a magyar vagy a magyarra fordított világirodalom, továbbá az idegen nyelvre fordított magyar irodalom.

2. kortárs magyar szépirodalom

A szerzők engedélyével a MEK gyűjti a mai magyar nyelvű irodalom alkotásait, köztük a határon túli írók műveit is.

3. tudományos publikációk

Magyar szerzők által írt vagy magyarra fordított tudományos művek, beleértve az egyetemeken, főiskolákon, tudományos kutatóintézetekben készülő és papíron nehezen terjeszthető ún. "szürke irodalmat" is: konferencia előadások, disszertációk, szakdolgozatok, munkaanyagok, tanulmányok stb.

4. oktatási anyagok

A felső-, a közép- és az alsófokú oktatásban használható, magyar nyelvű segédletek, jegyzetek, tankönyvek és ismeretterjesztő művek.

5. referenz művek

Magyar nyelvű szótárak, lexikonok, bibliográfiák, címlisták és egyéb kézikönyvek.

6. egyéb szöveges dokumentumok

Például szórakoztató irodalom, vallásos szövegek, útikönyvek, vicc- és receptgyűjtemények stb., melyek terjedelmük és színvonaluk alapján archiválásra érdemesek.

7. nem szöveges dokumentumok

Magyar vonatkozású térképek, továbbá kották és a fenti csoportokhoz kapcsolódó egyes multimédia dokumentumok ill. szoftverek (pl. oktatóprogramok, vagy egy adott témát feldolgozó Web-anyagok). Ezekon felül a MEK az ún. "Virtuális könyvtár" részében gyűjti a következő dokumentumtípusok URL címeit is, törekedve ezek folyamatos bővítésére és frissítésére: magyar elektronikus könyvtárak és könyvkiadók; magyar könyvtárak hálózati szolgáltatásai; az Interneten elérhető magyar elektronikus hírlevelek, újságok és folyóiratok.

Annak, aki a könyvtár anyagának bővítésében kíván segíteni, a MEK alapelveit érdemes követnie: egyszerű, praktikus és esztétikus megoldásokat kell választania. Például:

A **HTML** formátumú dokumentumokat egyrészt minél kevesebb darabba célszerű tördelni (hogy könnyebben letölthetők legyenek, és hogy kevesebbet kelljen lapozni), másrészt viszont kívánatos, hogy egy-egy Web-oldal mérete ne haladja meg a 2-300 kbyte-ot (képekkel együtt), mert ennél nagyobb oldalak letöltése túl sokáig tart és megjelenítésük problémákat okozhat a böngészőknek

kisebbségi teljesítményű gépeken. A tördelést fejezet- határoknál érdemes megtenni. Lehetőleg ne használjunk böngészőfüggő HTML-címkéket és speciális eszközöket és a dokumentumokhoz tartozó illusztrációkon és a lapozáshoz használható nyíl-ikonokon kívül más képi elemeket. A fényképeket 15-30%-os, „standard encoding” tömörítésű JPEG állományokban kell tárolni, „.jpg” végződésű file-okban. Ha egy lapon túl sok, nagyméretű kép van, akkor készítsünk kis (kb. 150-300 képpont széles) bélyegképet és erre linkeljük az eredeti méretű képet. A dokumentum külalakját 800x600-as 256 színű képernyőre kell tervezni, de ügyelni kell arra, hogy más felbontásban is jól olvasható maradjon. Vagyis lehetőleg mindenütt relatív méreteket adjunk meg (betűméret, táblázat-szélesség stb.), és kontrasztos színeket használjunk.

A **Word DOC** egy „megtűrt” formátum a MEK-ben, de nélkülözhetetlen. Mivel a Wordból könnyen készíthető RTF, HTML és PDF állomány is, ezért egyfajta „közbülső” állapotként is érdemes alkalmazni, megőrizni. Az egyes Word verziók jelentősen különböznek egymástól és még visszafelé sem kompatibilisek tökéletesen. Érdemes minden Word dokumentumot ugyanabban a verzióban tárolni, amiben készült és megőrizni a hozzájuk tartozó ingyenes WordViewer programokat is, amelyek helyesen jelenítik meg az adott verziójú DOC és RTF file-okat. A4-es, álló formátumú papírt kell beállítani, minden margó 2,5 cm legyen (ez mindegyik nyomtatóval működik), a fejléc/élőfej és a lábléc/élőláb pedig 1,25 cm. Egyoldalas formátumot kell beállítani, oldalszámozás nem kötelező. Lehetőleg mindenhol a Times New Roman betűtípust használjuk. Speciális szövegrészek kiemelésére megengedettek még az Arial és a Courier New fontok is. Görög betűkhöz és matematikai jelekhez a Windows Symbol fontja használandó. A félkövér, a dőlt és az aláhúzott betűtípusok használhatók kiemelésre, egyéb effekteket (pl. körvonalas, domború, animálás) és „KIS KAPITÁLIS” típust ne alkalmazzunk, mert ezek a konvertáláskor elveszhetnek. Az alsó és felső indexek használhatók, az emelt és süllyesztett elhelyezést viszont ugyanezen ok miatt kerüljük. A ritkítást nem törhető szóközökkel oldjuk meg. A betűk színe „Automatikus” (vagyis fekete) legyen, színes betűket csak nagyon indokolt esetben használjuk. Az alap betűméret 12 pont, ez kényelmesen olvasható képernyőn és papíron is. A fejezetcímek 18, 16, 14 pontosak lehetnek, a főcím és a szerző neve akár 28 pont is (utóbbi azért legyen kisebb, mint a főcím). Az apróbetűs részekhez, a lábjegyzetnek, a hosszú tartalomjegyzékhez 11 vagy 10 pontos betűk használandók. A bekezdéseknél mindenhol szimpla sorközt kell használni, első sorát nem kell beljebb kezdeni se behúzással, sem tabulátorral vagy szóközökkel. A felsorolásoknál, lábjegyzeteknél a „függő behúzás” használata ajánlott. Versszakokon belül illetve rövid sorokból álló felsorolásoknál a sorok végén Shift/Enter („új sor”) kell az Enter („új bekezdés”) helyett. A normál szövegnél sorkiegyenlítést kell használni, a fejezetcímek és feliratok viszont általában középre igazítandók. Kerüljük a különleges írásjelek használatát. Az írásjelek (például . , ; ? ! %) előtt soha nincs szóköz (kivéve a nyitó idéző- és zárójelet és a nem soroaleji gondolatjelet), utánuk pedig mindig van (kivéve a nyitó idéző- és zárójelet). A képeket a ténylegesen szükséges nagyságra kell méretezni beillesztés előtt. (A Wordben lekicsinyített kép továbbra is ugyanannyi helyet foglal, mint eredetiben!) Célszerű GIF, JPG, PCX vagy WMF formátumból beolvasni őket, és valóban bele kell szúrni a dokumentumba, nem elegendő külső objektumként csatolni. A tartalomjegyzéket a dokumentum elején, a címlap után kell elhelyezni. A dokumentum nyelvének a „Magyar”-t kell beállítani, idegen nyelvű szövegnél egyéb nyelv is állítható. Az automatikus elválasztást, helyesírás- és nyelvhelyesség-ellenőrzést nem szabad bekapcsolni (csúnya és nem is minden gépen működik, folyamatos hibaüzeneteket okozhat).

A gyűjteménybe kerülő minden egyes dokumentum alapos **minőségellenőrzésen** és szükség esetén **javitáson** esik át, majd a legnépszerűbb formátumokba (HTML, XML, PDF, RTF, DjVu) és egységes külalakra **konvertálják** őket. Azután az érvényes könyvtári szabályok szerinti **részletes leírás** készül róluk, melyet a dokumentumokhoz mellékelnek mielőtt a hálózatra kerülnének. Fontos szempont, hogy a műveket tartalmazó állományok minél egyszerűen használhatók és gyorsan letölthetők legyenek. Az egyes könyvtári tételekhez rendelt **metaadatoknak** köszönhetően a dokumentumok megtalálása szintén nagyon könnyű az ismertebb **keresőrendszerek** segítségével is. A MEK oldalán kereshetünk egyszerű és összetett módon is. Tematikus böngészésre van lehetőségünk a főoldal baloldali menüsorában: a természettudományok; a műszaki tudományok és gazdasági ágazatok; a társadalomtudományok; a humán területek, kultúra és irodalom; valamint a kézikönyvek és egyéb műfajok között. Részletes keresést a jobboldali opciókból választhatunk: „keresés a gyűjteményben” (innen továbbléphetünk még összetettebb keresés felé) vagy „keresés a teljes szövegben”. A korábbi,

minden adatmezőt tartalmazó katalógus is elérhető, azon a lapon minden fontos szempont szerint kereshetünk a gyűjtemény bibliográfiai adatai között. A szavak vége * jellel levágható és a keresőkérdések ÉS, VAGY, NEM műveletekkel össze is kapcsolhatók. Érdemes 2-3 betű beírása után az INDEX gombot használni, úgy egy listából választhatunk. Személynevek esetében az „azonos almezőben” opció ajánlott, hogy együtt keresse a besorolási (vezeték-) és az utónevet. A találati listákból a balranyíl ikonnal célszerű visszajönni az űrlapra, mert így megmaradnak a beállítások. A lap alján a Kistéka nevű alternatív katalógusba is átléphetünk. A „Könyvtárosi katalógus” is így működik. Az „Olvasói katalógus” lapján is hasonló módon kereshetünk, itt ajánlott a nem magyar betűket tartalmazó szavaknál mindenképpen az indexek használata vagy a „Keresés ékezet nélkül” opció bekapcsolása. A „Teljes szövegű kereső”-ben a dokumentumok teljes szövegében tudunk bonyolultabb kereséseket végezni. A Swish++ kereső csak a HTML formátumú szövegekben keres, de itt lehetőségünk van témakör szerinti szűkítésre és ékezet nélkül is beírhatók a szavak. A Google beépített keresője a HTML állományok mellett átnézi a Word DOC, az RTF és a PDF formátumú dokumentumokat is. Utóbbival általában több találat van, de több köztük az érdektelen is. A keresett szavakat logikai AND, OR és NOT kapcsolatban állíthatjuk a megfelelő mezők használatával, a Google esetében pedig lehetőség van a szavak egymásmellettségének előírására is. A felhasználókat kívánja segíteni az „Átmásolható keresődobozok” lehetőség, amelynek lényege, hogy ezeket bárki beépítheti a saját Web-oldalára, amennyiben szeretne közvetlen keresési lehetőséget biztosítani a MEK gyűjteményében. A kereső alatt látható kódot kell csak bemásolni a saját honlapot tartalmazó file megfelelő helyére (a színek tetszőlegesen átírhatók). A keresődoboz mellé esetleg bannert vagy logót is érdemes elhelyezni, ilyenek a <http://mek.oszk.hu/html/logok.html> oldalon találhatóak. A keresőkérdések ékezet nélkül is beírhatók, a * karakterrel lehet levágni a szavak végét, és a részletes keresőnél logikai AND kapcsolat van az egyes mezők között, vagyis a találati listában azok a dokumentumok szerepelnek, amelyeknél a beírt szavak együtt fordulnak elő. A teljesszövegű keresést biztosító „Szöveg” mező nem kombinálható a többivel és ezzel csak a HTML formátumú dokumentumokban lehet keresni. Működési probléma esetén az info@mek.oszk.hu címen lehet segítséget kérni a hibajelenség pontos leírásával. Ezen a honlapon a legnagyobb hazai nyomtatott és elektronikus könyvadatbázisokban is lehet keresni. Csak szerző vagy cím szerinti keresés lehetséges, és ezek nem kombinálhatók. Külföldi szerzőknél általában célszerű csak a vezetéknevet beírni, a címek esetében pedig csak 2-3 jellemző szót. Ha ezután egy másik sorra kattintunk, akkor a beírt szavak minden sorban megjelennek. Az adatbázisok nevére kattintva azok honlapja nyílik meg egy új ablakban - részletesebb keresési lehetőségekkel. (OSZK, MOKKA, ODR, Könyvkereső, UHU, konyv.ker.eso)

Egyéni keresésem eredményei:

Keresőkérdés: Szerző="Gárdonyi" Cím="Egri csillagok"

A találatok száma: 3

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

<http://mek.oszk.hu/00600/00656>

Gárdonyi Géza: Egri csillagok [Rovásírással]

<http://mek.oszk.hu/04400/04435>

Gárdonyi Géza: Zvezdy Ègera

<http://mek.oszk.hu/04800/04851>

1.

 mek.oszk.hu	<p>Gárdonyi Géza Egri csillagok</p> <p>Szépirodalom, népköltészet/Klasszikus magyar irodalom (magyar irodalom)</p>							
<p>SZERZŐI JOGOK</p>	<p>"A török ágyúk és a puskák egyszerre megdördülnek. A vár falai megrendülnek, töltések szerteszakadnak az odarobbanó temérdek ágyúgolyótól. Az eget-földet reszkető dörgésbe a dobok, kürtök, trombiták lármája, százezernyi török Allah-üvöltése vegyül."</p>	<p>FÜLSZÖVEG</p>						
<p>KATALÓGUS-CÉDULA</p>	<p>felolvas MEGTEKINTHETŐ VERZIÓK: súgó</p> <table border="1"> <tr> <td>HTML *</td> <td>Word 1938 kbyte</td> <td>RTF 3035 kbyte</td> <td>PDF 1454 kbyte</td> <td>LIT 613 kbyte</td> <td>JPEG</td> </tr> </table>	HTML *	Word 1938 kbyte	RTF 3035 kbyte	PDF 1454 kbyte	LIT 613 kbyte	JPEG	<p>OLVASÓI VÉLEMÉNYEK</p>
HTML *	Word 1938 kbyte	RTF 3035 kbyte	PDF 1454 kbyte	LIT 613 kbyte	JPEG			
<p>KERESÉS A MEK-BEN</p>	<p>ZIP-PEL CSOMAGOLT VERZIÓK: súgó</p> <table border="1"> <tr> <td>HTML 444 kbyte</td> <td>Word 526 kbyte</td> <td>RTF 553 kbyte</td> <td>PDF 1283 kbyte</td> <td>XML 420 kbyte</td> <td>Egyéb</td> </tr> </table>	HTML 444 kbyte	Word 526 kbyte	RTF 553 kbyte	PDF 1283 kbyte	XML 420 kbyte	Egyéb	<p>KAPCSOLÓDÓ OLDALAK</p>
HTML 444 kbyte	Word 526 kbyte	RTF 553 kbyte	PDF 1283 kbyte	XML 420 kbyte	Egyéb			
<p>KÖNYVKERESÉS</p>	<p>INFORMÁCIÓ 2003-04-16 FORRÁS</p>	<p>SZÁMLÁLÓ: 147580</p>						

2.

 mek.oszk.hu	<p>Gárdonyi Géza Egri csillagok [Rovásírással]</p> <p>Szépirodalom, népköltészet/Klasszikus magyar irodalom (magyar irodalom, rovásírás)</p>	
<p>SZERZŐI JOGOK</p>		<p>FÜLSZÖVEG</p>
<p>KATALÓGUS-CÉDULA</p>	<p>MEGTEKINTHETŐ VERZIÓK: súgó</p>	<p>OLVASÓI VÉLEMÉNYEK</p>

	HTML	Word	RTF	PDF 1492 kbyte	LIT	JPEG	
KERESÉS A MEK-BEN	ZIP-PEL CSOMAGOLT VERZIÓK:					súgó	KAPCSOLÓDÓ OLDALAK
	HTML	Word	RTF	PDF 1410 kbyte	XML	Egyéb	
KÖNYVKERESÉS	INFORMÁCIÓ	2007-01-15	FORRÁS	SZÁMLÁLÓ: 10963			

3.

	Gárdonyi Géza Zvezdy Ègera Звезды Эгера						
mek.oszk.hu	Szépirodalom, népköltészet/Magyar irodalom idegen nyelven (magyar irodalom orosz nyelven, magyar irodalom)						
SZERZŐI JOGOK	"Стены крепости дрогнули, потрескались валы от неисчислимых ударов пушечных ядер. На тыны башен градом посыпались пули и стрелы. Воздух наполнился смрадом пороха. В этот гром, потрясший небо и землю, ворвались звуки рогов, труб, барабанов, и вихрем взвились тысячеголосые крики: »Аллах!«"					FÜLSZÖVEG	
KATALÓGUS- CÉDULA		MEGTEKINTHETŐ VERZIÓK:				súgó	OLVASÓI VÉLEMÉNYEK
	HTML 1158 kbyte	Word	RTF	PDF	LIT	DiVu	
KERESÉS A MEK-BEN	ZIP-PEL CSOMAGOLT VERZIÓK:					súgó	KAPCSOLÓDÓ OLDALAK
	HTML 452 kbyte	Word	RTF	PDF	XML	Egyéb	
KÖNYVKERESÉS	INFORMÁCIÓ	2007-05-24	FORRÁS	SZÁMLÁLÓ: 3513			

Megfigyeléseim:

Mindhárom szövegállomány formátuma gyorsan letölthető. Megjelenítésük alapján jól olvashatóak, tartalmi felépítése az 1. és a 3. szövegnek azonos. A 3. szöveg orosz nyelvű fordítás. A 2. találat nemcsak azért különleges, mert rovásírásra történt átdolgozást mutat, hanem a szövegrészek is másként követik egymást, mint a többinél. A „Tartalom”, „A várvédő egri hősök névsora” és a „Török szavak és kifejezések” című egységek a mű végén találhatóak egymás után. Az 1. és a 3. esetben a „Tartalom” a mű elején olvasható. További információkat tudhat meg az olvasó a választott művel kapcsolatban a „Katalóguscédula” alatt vagy kérhet levélben az „Információ” fülre kattintva. A „Számológó” mutatja a borítókép letöltéseinek darabszámát. A „Fülszöveg” is megtalálható, véleményünket az olvasott műről az „Olvasói vélemények” helyen tehetjük közzé. Innen tovább léphetünk a keresőkbe is és ezen a témakörön belül is.

Véleményem szerint, a könyvtár a jó kapcsolatokat tart fent a felhasználóival, nyitott a javaslataikra és figyelembe vesz minden visszajelzést. Az új szolgáltatás nagyrészt az ő ötleteiket és kéréseit valósítja meg, mint például az olvasóbarát és a korábbi látványosabb web-oldalak; a fogyatékkal élők számára készített alternatív, nem-grafikus kezelőfelület (vmek.oszk.hu) és a gépi felolvasás lehetősége; a dokumentumokhoz kapcsolt tájékoztató információk; valamint a közös keresési lehetőség más internetes könyvtári és könyvkereskedői adatbázisokban...

Részlet a 2005-ös felmérésből:

4. Milyen céllal használja a MEK-et?

Tanulás:	600	28.3 %
Oktatás:	121	5.7 %
Munka:	218	10.3 %
Kíváncsiság:	410	19.3 %
Szórakozás, az olvasás öröme:	736	34.7 %
Egyéb:	34	1.6 %

5. Mit keres benne?

Szakirodalom:	600	26.8 %
Szépirodalom:	801	35.7 %
Kötelező olvasmányok:	251	11.2 %
Lexikonok, szótárak, kézikönyvek:	497	22.2 %
Egyéb:	93	4.1 %

6. Milyen jellegű műveket hiányol általában?

Szakirodalom:	373	31.3 %
Szépirodalom:	340	28.5 %
Kötelező olvasmányok:	72	6.0 %
Lexikonok, szótárak, kézikönyvek:	233	19.5 %
Egyéb:	175	14.7 %

7. Értékelje a MEK-et néhány jellemző szerint egy 5 fokozatú skálán!

Tartalom :	3.9
Szövegminőség (hibamentesség):	4.5
Szövegek olvashatósága:	4.7
Kezelhetőség:	4.2
Külsőalak:	3.8

8. Meg szokta találni a MEK-ben, amit keres?

Igen, teljes mértékben.:	36	3.7 %
Többnyire igen.:	378	38.5 %

Ha nem találom meg, akkor is rendszerint hasznos dolgokra bukkanok helyette.:	462	47.0 %
Ritkán találom meg, amit keresek.:	91	9.3 %
Még nem találtam meg, amit kerestem.:	16	1.6 %

9. Milyenek tartja a keresési lehetőségeket a gyűjteményben?

Hasznos, könnyen kezelhető:	328	33.5 %
Hasznos:	454	46.3 %
Nehézkes:	164	16.7 %
Még nem sikerült megtalálnom a MEK keresőjét:	12	1.2 %
Még nem volt rá szükségem:	22	2.2 %

10. Milyen keresőt használ a MEK-en belül inkább?

A kezdőlapon lévő gyorskeresőt:	551	57.5 %
Az összetett katalógust:	238	24.8 %
A MEK saját teljes szövegű keresőjét:	114	11.9 %
A beépített Google keresőt:	56	5.8 %

12. Használ-e más magyar e-könyv-gyűjteményeket? Ha igen, melyiket?

Neumann János Digitális Könyvtár:	292	20.8 %
Digitális Irodalmi Akadémia:	313	22.3 %
Kempelen Farkas Felsőoktatási Digitális Tankönyvtár:	56	4.0 %
Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár:	147	10.5 %
Silent Library Project:	107	7.6 %
Egyéb:	61	4.3 %
Nem használok más e-könyv-gyűjteményt:	430	30.6 %

15. Az alábbi dokumentum-formátumok közül...

...melyeket tudja elolvasni?			...melyikeket szokta használni	
Word (.doc):	904	22.8 %	753	29.8 %
PDF:	768	19.4 %	540	21.4 %
RTF:	512	12.9 %	234	9.3 %
LIT:	137	3.5 %	53	2.1 %

HTML:	813	20.5 %	608	24.1 %
XML:	212	5.3 %	54	2.1 %
MP3 (hangoskönyv):	611	15.4 %	277	11.0 %
Egyiket sem:	9	0.2 %	5	0.2 %

Ma az OSZK honlapjáról különböző **statisztikák, grafikonok és táblázatok** érhetőek el, melyek a *mek.oszk.hu* című Web-szerveren található gyűjteményre és az ott mérhető forgalomra vonatkoznak. Nincsenek tehát benne a *mek.iif.hu* címen levő régi MEK, valamint a különböző tükrözések és az anonim FTP szerver adatai. (A *mek.iif.hu* szervernek külön statisztikái találhatóak a korábbi Faliújságon.) A forgalmi adatok csak közelítő jellegűek, mert bár igyekeznek kiszűrni az indexelő robotok letöltéseit, ezek azonosítása nem mindig egyszerű.

Az alábbi táblázat a *mek.oszk.hu* szerveren levő állomány összetételét mutatja (2009.06.02-i állapot) többféle szempontból: műfaj, témakör, formátum és státusz. Mivel egy-egy elektronikus dokumentum esetleg több helyre is be van sorolva, ezért van az, hogy az egyes kategóriák összesítése meghaladja a dokumentumok összpéldányszámát. Az adatok frissítése naponta történik, minden éjszaka.

Dokumentumok száma összesen:	7025 db	Humán területek, kultúra, irodalom:	4262 db
		Kézikönyvek és egyéb műfajok:	336 db
Ebből magyar nyelvű:	6425 db	Műszaki tudományok, gazdasági ágazatok:	425 db
		Társadalomtudományok:	2969 db
		Természettudományok és matematika:	458 db
adattár:	85 db	Anyagtudományok, kohászat:	38 db
aforizmak:	16 db	Bányászat, vízügy:	57 db
anekdota(k):	30 db	Biológia, etológia:	99 db
antológia:	88 db	Család, társas kapcsolatok:	122 db
asszociációk:	5 db	Csillagászat, űrkutatás:	42 db
atlasz:	1 db	Elektrotechnika, elektronika:	8 db
ballada(k):	3 db	Ének, zene:	76 db
beszéd(ek):	156 db	Energetika, energiahordozók:	5 db
bibliográfia:	127 db	Építészet, építőipar:	25 db
cikk(ek):	183 db	Ezotéria, paratudományok:	64 db
címer(ek):	2 db	Film, színház, előadóművészet:	33 db
családfa:	4 db	Filozófia, erkölcs:	243 db
dal(ok):	15 db	Fizika, atomfizika:	37 db
dialógus(ok):	9 db	Földtudományok, földrajz:	90 db
disszertáció:	42 db	Gépészet, automatizálás:	18 db
dokumentum(ok):	87 db	Hadtudomány, katonapolitika:	82 db
dokumentumregény:	2 db	Életmód, gasztronómia:	39 db
egyetemi/főiskolai dolgozat:	8 db	Irodalomtörténet, irodalomtudomány:	333 db
egyetemi/főiskolai jegyzet:	54 db	Jogtudomány, büntetés:	102 db
elbeszélés(ek):	491 db	Katalógusok, bibliográfiák:	178 db
elbeszélő költemény:	59 db	Kémia, biokémia:	17 db
életrajz(ok):	239 db	Képzőművészet, vizuális művészetek:	239 db
előadás(ok):	43 db	Könnyűipar, vegyipar:	35 db
emlékiratok:	122 db	Könyvtáran, információtudomány:	220 db
értelmező szótár:	14 db	Környezetvédelem, természetvédelem:	44 db
esszé(k):	174 db	Kották, dalszövegek:	18 db
évkönyv:	50 db	Közgazdaságtan, gazdaság:	480 db
felhasználói segédlet:	16 db	Közlekedés, szállítás:	19 db
festmény:	102 db	Lexikonok, tudástárak:	39 db
forogatókönyv:	2 db	Matematika, geometria:	62 db
forrásdokumentum:	10 db	Média, tömegkommunikáció:	90 db
fotóalbum:	11 db	Mezőgazdaság, élelmiszeripar:	84 db

gesta:	5 db Néprajz, antropológia:	215 db
gondolatok:	16 db Nyelvtudomány, kommunikáció:	312 db
grafika:	7 db Orvostudomány, állatorvostan:	137 db
hangfelvétel:	166 db Pedagógia, nevelés:	304 db
hangjáték(ok):	11 db Politika, államigazgatás:	415 db
humoreszk(ek):	44 db Sport, testnevelés:	25 db
hungarikum:	241 db Számítástechnika, hálózatok:	165 db
idézetek:	4 db Szépirodalom, népköltészet:	3215 db
ima:	9 db Szociológia, társadalomkutatás:	293 db
interjú(k):	48 db Szolgáltatóipar, belkereskedelem:	4 db
ismeretterjesztő kiadvány:	6 db Szórakozás, játék:	43 db
jelentés:	156 db Szótárak, fogalomtárak:	83 db
jogszabály:	10 db Távközlés, telekommunikáció:	27 db
katalógus:	41 db Térképek, grafikus anyagok:	28 db
kép(ek):	5 db Történelem, helytörténet:	1157 db
kisregény:	222 db Utazás, turizmus:	99 db
kódex:	6 db Vallás, egyház:	482 db
konferencia előadás(ok):	114 db	
konferenciakiadvány:	29 db	
kotta(k):	23 db	
könyv:	311 db	
közmondások:	6 db	
kritika(k):	17 db	
krónika:	7 db	
kronológia:	5 db	
levél(ek):	85 db	
lexikon:	28 db	
mese(k):	174 db	
mondá(k):	21 db	
muzeális dokumentum:	251 db	
művészeti album:	22 db	
napló:	80 db	
naptár:	5 db	
novellák:	1 db	
nyomtatvány:	244 db	
oktatási segédlet:	140 db	
önéletrajz:	14 db	
plakát(ok):	2 db	
regény:	929 db	
regényrészlet(ek):	4 db	
repertórium:	38 db	
riport(ok):	32 db	
röplap:	120 db	
rövidfilm:	1 db	
statisztika:	21 db	
statisztikai évkönyv:	1 db	
szabálykönyv:	9 db	
szakácskönyv(ek):	18 db	
szakdolgozat:	99 db	
szakkönyv:	251 db	
színdarab(ok):	345 db	
szótár:	75 db	
szöveggyűjtemény:	148 db	
szövegekönyv:	2 db	
tankönyv:	96 db	
tanulmány(ok):	1657 db	
térkép(ek):	26 db	
tezaurus:	6 db	
törvény:	2 db	

útikönyv:	70 db
útleírás:	24 db
vallásos szöveg(ek):	28 db
vers(ek):	744 db
viccek:	7 db
virtuális kiállítás:	8 db
vitairat:	5 db

Access:	1 db BHI:	310 db
AVI:	1 db DKA:	8 db
CorelDraw 4.0:	8 db FRISS:	20 db
CorelDraw 5.0:	2 db HIÁNY:	176 db
CorelDraw 9.0:	1 db HTML:	140 db
DjVu:	501 db HUNGALAP:	146 db
DOS:	1 db ISZT:	359 db
DOS EXE:	3 db KORR:	663 db
DVI:	7 db LIT:	1070 db
Excel:	2 db MEK1:	3 db
GIF:	5 db NEMOK:	14 db
HTML:	3900 db OK:	7025 db
HYPLUS:	1 db PVX:	2187 db
JAVA:	2 db SAJÁT:	155 db
JPG:	20 db TELPLUS:	1 db
LIT:	616 db TÖRÖLT:	61 db
MP3:	165 db ÚJ:	11 db
MPEG:	1 db XML:	27 db
ODT:	21 db	
PDF:	5632 db	
PostScript:	12 db	
PRC:	1 db	
PV:	894 db	
RealMedia:	1 db	
RTF:	2886 db	
TXT:	154 db	
Windows EXE:	2 db	
Winhelp:	5 db	
WORD 10.0:	9 db	
WORD 2.0:	1 db	
WORD 6.0:	1958 db	
WORD 8.0:	1150 db	
WORD 9.0:	1 db	
XML:	623 db	

A **Medián Webaudit** által kialakított profilú statisztikai felület 2009.06.02-i adatokkal:

	Látogatás	Látogatás változás	Látogató	Látogató változás	PI	PI változás
2009.05.25	35 485	8 %	30 888	11 %	92 355	8 %
2009.05.26	33 168	-7 %	28 940	-6 %	86 081	-7 %
2009.05.27	34 251	3 %	29 817	3 %	91 558	6 %
2009.05.28	32 092	-6 %	28 100	-6 %	83 711	-9 %
2009.05.29	22 397	-30 %	19 948	-29 %	59 461	-29 %
2009.05.30	22 236	-1 %	19 242	-4 %	58 311	-2 %
2009.05.31	27 697	25 %	23 673	23 %	75 685	30 %

A Magyar Elektronikus Könyvtár projekt folyamatosan kísérletezik a legújabb technológiák könyvtári alkalmazásával, adaptálja a nemzetközi szabványokat a hazai környezetbe, együttműködik magyar és európai intézményekkel és szervezetekkel, hogy felépíthesse a **Jövő Könyvtárát**.